

**HØRINGSUTTALELSER: PLANPROGRAM KVINESDAL 2040,
KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL**

- Kystverket
- Direktoratet for mineralforvaltning
- Fylkesmannen i Agder
- Bane Nor
- Fiskeridirektoratet
- Agder fylkeskommune

KYSTVERKET

Sørøst

Kvinesdal kommune
Nesgata 11
4480 KVINESDAL

Deres ref.:
2019/705-6

Vår ref.:
2019/4346-2

Arkiv nr.:

Saksbehandler:
Tanya Boye Worsley

Dato:
20.12.2019

**Høringsuttalelse - oppstart av planarbeid og høring av forslag til planprogram
- kommuneplanens samfunnsdel - Kvinesdal kommune - Vest-Agder fylke**

Vi viser til brev av 4. desember 2019 vedrørende oppstart av planarbeid og høring av forslag til planprogram for kommuneplanens samfunnsdel.

Kystverket Sørøst har ingen vesentlige merknader til at det settes i gang planarbeid, eller til forslag til planprogram for kommuneplanens samfunnsdel.

Med hilsen

Tanya Boye Worsley
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Eksterne kopimottakere:
Fiskeridirektoratet
Fylkesmannen i Agder

Postboks 185 Sentrum
Postboks 788 Stoa

5804 BERGEN
4809 ARENDAL

Regionkontor Sørøst

Sentral postadresse: Kystverket
Postboks 1502
6025 ÅLESUND

Telefon: +47 07847

Internett: www.kystverket.no
E-post: post@kystverket.no

For besøksadresse se www.kystverket.no

Bankgiro: 7694 05 06766

Org.nr.: NO 874 783 242

Brev, sakskorrespondanse og e-post bes adressert til Kystverket, ikke til avdeling eller enkeltperson

Direktoratet for mineralforvaltning
med Bergmesteren for Svalbard

19/705
KVINESDAL KOMMUNE
MOTTATT
09 JAN 2020

Kvinesdal kommune
Nesgata 11
4480 KVINESDAL

Dato: 08.01.2020
Vår ref: 19/03827-2
Deres ref: 2019/705-6

Uttalelse-Melding om oppstart av planarbeid og høring av forslag til planprogram kommuneplanens samfunnsdel for Kvinesdal kommune

Leiv Erikssons vei 39
Postboks 3021 Lade
N-7441 Trondheim

TELEFON + 47 73 90 46 00
E-POST post@dirmin.no
WEB www.dirmin.no

GIRO 7694.05.05883
SWIFT DNBANOKK
IBAN NO5376940505883
ORG.NR. NO 974 760 282

SVALBARDKONTOR
TELEFON +47 79 02 12 92

Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard (DMF) viser til ovennevnte sak, datert 4. desember 2019.

DMF er statens sentrale fagmyndighet ved forvaltning og utnyttning av mineralske ressurser, og skal bidra til størst mulig samlet verdiskaping basert på en forsvarlig og bærekraftig utvinning og bearbeiding av mineraler. Vi forvalter lov om erverv og utvinning av mineralske ressurser (mineralloven), og har i tillegg et særlig ansvar for at mineralressurser blir ivaretatt i saker etter plan- og bygningsloven.

Sentrale mål i mineralforvaltningen er å sikre tilgangen til mineralressursene i framtida og å hindre at viktige forekomster båndlegges av arealbruk som utelukker framtidig utnyttelse.

Om planen

Kvinesdal kommune har som ledd i oppstart av planarbeid sendt forslag til planprogram på høring. Planprogrammet legger rammene for hovedinnsatsen ved rullering av samfunnsdelen, og hvordan arbeidet skal gjennomføres og organiseres. I planstrategien er det lagt til grunn at kommuneplanens arealdel skal være gjenstand for rullering når ny samfunnsdelen ervedtatt.

Viktige føringer for mineralressurser i planarbeidet

I Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019-2023, heter det at Norge har store mineralressurser som kan gi grunnlag for verdiskaping og arbeidsplasser. Regional og kommunal arealplanlegging er et viktig verktøy for å sikre tilgjengelighet til mineralforekomster som kan være aktuelle for fremtidige uttak, samtidig som miljø- og samfunnshensyn ivaretas.

Uttak av byggeråstoffer (pukk, grus, sand) til bygge- og anleggsformål med korte transportavstander og reduserte klimagassutslipp, er viktig. God arealplanlegging kan bidra til dette. I tillegg er det viktig at mineralske masser av god kvalitet gjenvinnes som byggeråstoffer, der dette er mulig. Dette kan redusere presset på bynære grus- og pukkressurser og behovet for massetransport. En helhetlig vurdering av massehåndtering i plansammenheng kan være et nyttig virkemiddel for å avklare dette.

Regjeringens forventninger til regional og kommunal planlegging:

- Fylkeskommunene og kommunene sikrer viktige mineralforekomster i sine planer og avveier utvinning mot miljøhensyn og andre samfunnsinteresser. Tilgangen til, og lagring av, byggeråstoffer ses i et regionalt perspektiv.

DMF sin uttalelse

Vi registrerer at planprogrammet ikke inneholder tema om mineralressurser eller naturressurser. Arealstrategier som fastsettes i samfunnsdelen skal konkretiseres i arealdelen, og vi anbefaler derfor at tema om mineralressurser blir tatt inn i samfunnsdelen og blir videreført i arealdelen. Vi minner om at oversikt over registrerte mineralressurser finnes i Norges geologiske undersøkelser (NGU) sine kartdatabaser for «Mineralressurser» og «Grus og pukk».

Gjennom god planlegging kan kommunen skaffe seg oversikt over hvor langt fram i tid eksisterende massetak og råstoffområdene dekker behovet for bygge råstoff i framtida. Kommunen bør ta stilling til hvor framtidige massetak bør plasseres for å forsyne området på sikt. Utnyttelse av mineralske ressurser er også et grunnlag for verdiskaping og næringsliv i kommunen.

Klima og miljø

Å møte klima- og miljøutfordringer med bærekraftige løsninger er et prioritert innsatsområde i planarbeidet. Det er et stort behov for byggeråstoff av god kvalitet, spesielt i bygg- og anleggsbransjen. På generelt grunnlag anbefaler DMF ut i fra et klima- og miljøperspektiv at transportavstand for byggeråstoff ikke blir lengre enn nødvendig. Mineralske ressurser er ikke-fornybare naturressurser som bare kan tas ut der de finns naturlig.

For mer informasjon om mineralressurser og utnytting av disse, viservi til *Harde fakta om mineralnæringen – mineralstatistikk 2018* som er tilgjengelig på våre nettsider. Særlig relevant for kommuneplanen sin samfunnsdel er kapittel 10, Miljø og bærekraft, som blant annet gjør rede for forholdet mellom byggeråstoff og klimautslipp fra mineralnæringa som følge av transportavstander.

For nærmere informasjon om mineralloven med tilhørende forskrifter, se hjemmesiden vår på www.dirmin.no. Her finner du også vår digitale kartløsning, som er et nyttig verktøy for oppdatert informasjon om mineraluttak, bergrettigheter m.m., supplert med relevante kartdata fra andre etater.

Vennlig hilsen

Dragana BericSkjøstad
Seksjonssjef

Unni Garberg
Seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer.
Saksbehandler: Unni Garberg

Kvinesdal kommune

Nesgata 11
4480 KVINESDAL

Saksbehandler, innvalgstelefon

Kirsten Marie Sødal, 37 01 78 68

Innspill til melding om oppstart av planarbeid og høring av forslag til planprogram for kommuneplanens samfunnsdel - Kvinesdal 2040

Vi viser til kommunens oversendelse av 04.12.19 med forslag til høring av planprogram til kommuneplanens samfunnsdel – Kvinesdal 2040.

Bakgrunn

Kvinesdal kommune har i planstrategi 2019-2023 foreslått å rullere samfunnsdelen fra 2010, da den ikke tar opp i seg endringene som følge av ny E39, endringer i demografi og klimaendringer. Kommuneplanens arealdel skal rulleres når ny samfunnsdel er vedtatt.

Fylkesmannens innspill til planprogrammet

Forslag til planprogram for samfunnsdelen ble sendt ut på høring før høringsfrist til planstrategi var utløpt. Store deler av planprogrammet til samfunnsdelen er direkte gjengivelse av forslag til *Kommunal planstrategi 2019-2023*. Fylkesmannen ga i brev datert 18.12.2019 innspill til planstrategien. Innspill fra Fylkesmannen til planstrategien er dermed ikke innarbeidet. Vi mener dette er uheldig, og vi mener en bedre løsning ville vært å sende dokumentene samlet på høring. Vi viser til våre innspill til planstrategien i brev datert 18.12.2019, og Fylkesmannen forventer at innspillene til planstrategien også innarbeides i alle relevante kapitler i forslag til planprogram til samfunnsdelen. Fylkesmannen ser positivt på at kommunens samfunnsdel skal basere seg på FNs bærekraftsmål, og at samfunnsdelen skal inneholde en arealstrategi.

Planprogrammet skal gjøre rede for formålet med planarbeidet, planprosessen med frister og deltakere, opplegg for medvirkning, spesielt for grupper som antas å bli særlig berørt, hvilke alternativer som vil bli vurdert og behovet for utredninger. Vi mener forslag til planprogram ikke i tilstrekkelig grad oppfyller disse kravene til et planprogram i form av at opplegg for medvirkning og behov for utredninger i liten grad er konkret beskrevet og vurdert i planprogrammet. For at føringer fra planprogrammet skal fremkomme tydeligere anbefaler vi videre at det skilles på hva som tilhører en planstrategi og hva som skal være i et planprogram.

Beskrivelsen av medvirkning er etter vår vurdering lite utfyllende og skissert beskrivelse av medvirkning ikke er tilstrekkelig. Vi viser til vår uttalelse til planstrategien, datert 18.12.2019, og gir råd om at opplegg for medvirkning beskrives ytterligere i tråd med denne uttalelsen.

Planprogrammet for samfunnsdelen skal avklare nødvendige utredninger for de langsiktige arealbehov, miljømessige utfordringer, utfordringer knyttet til universell utforming, mål og strategier for kommunesamfunnet som helhet og kommunen som organisasjon, for sektorene og for utvalgte målgrupper. Kommunen skriver at det i planarbeidet må vurderes om kommunens eget kunnskapsgrunnlag er tilfredsstillende eller om det er behov for å innhente mer kunnskap i form av utredninger og analyser. Vi ber om at kommunen avklarer hvilke utredninger som er nødvendige i forhold til de tema som samfunnsdelen skal konsentrere seg om og innarbeider dette i planprogrammet. Vi minner om at det er viktig at planprogrammet skal være realistisk og at utredningene som skal gjennomføres skal være beslutningsrelevante.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Fylkesmannens beredskapsstab synes det er meget positivt at kommunen er enig i Fylkesmannens anbefaling fra tilsynet i februar 2019 og har til hensikt å gi samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeidet en tydelig forankring i samfunnsdelen. I planprogrammet omtaler ikke kommunen spesifikke samfunnssikkerhetsmessige utfordringer. I samfunnsdelen mener vi imidlertid at det vil være gunstig å fokusere på noen utvalgte, sentrale utfordringer:

- Klimautviklingen, som vil stille stadig større krav til kommunens arealplanarbeid og til tiltakene man iverksetter for å redusere konsekvensene av skred, ras og flom.
- Sårbarheten i kritiske infrastrukturer som kraftforsyning og elektronisk kommunikasjon, som forsterkes av et varmere, våtere og villere nedbørmønster.
- Digitaliseringen av samfunnet, som er avhengig av de ovenfor nevnte sårbare infrastrukturene. Velferdsteknologi, som er viktig for liv og helse hos en stadig økende sårbar gruppe, er en del av dette.

I pkt. 2.3 lister kommunen en rekke regionale føringer for planarbeidet. Risiko- og sårbarhetsanalysen for Agder (ROS Agder) er det styrende dokumentet for samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeidet på Agder og burde, etter vår mening, vært tatt med i denne oversikten. Analysen skal til orientering revideres i løpet av 2020 og vil da bli et enda mer oppdatert grunnlag for kommunens planarbeid.

Med hilsen

Heidrun Flognfeldt Andreassen (e.f.)
seniorrådgiver

Kirsten Marie Sødal
rådgiver
Miljøvern avdelingen

Dokumentet er elektronisk godkjent

KVINESDAL KOMMUNE
Nesgata 11
4480 KVINESDAL

Dato: 16.01.2020
Saksref: 201917622-2
Deres ref.: 2019/705-6
Side: 1 / 2

Vår saksbehandler: Maarten Nandrup Stallemo
Telefon:
Mobil: +47 91627176
E-post: Maarten.Nandrup.Stallemo@banenor.no

Kvinesdal kommune - merknad til varsel om oppstart og høring av forslag til planprogram - kommuneplanens samfunnsdel Kvinesdal 2040

Viser til oversendelse 04.12.19 angående varsel om oppstart av arbeid med kommuneplanens arealdel og høring av forslag til planprogram.

Vi har følgende merknader:

Aktuelle tema for Bane NOR i planarbeidet er blant annet:

- Sikkerhet og planfaglige krav med hensyn til arealbruk som kan påvirke jernbaneanlegg.
- Jernbanens arealbehov
- Nasjonal og regional arealpolitikk blant annet samordnet utbyggingsmønster og transportsystem, arealutnyttelse rundt kollektivknutepunkter og arealplanlegging som støtter opp om jernbanens infrastruktur
- Tilrettelegging for kollektivtransport og gode overgangsmuligheter i kollektivknutepunktene
- Arealpolitikk som ivaretar nasjonale mål for reduksjon av støy.

Forslag til tema som skal tas opp i kommuneplanarbeidet listes opp i kapittel 4. Blant disse har vi interesser i følgende tema:

- Arealstrategi, herunder utbyggingsmønster, næringsarealer og tilpasning til klimaendringer (Risiko og sårbarhet)
- Samfunnsikkerhet og beredskap
- Forsterke Kvinesdals attraktivitet og tiltrekningskraft, herunder bærekraftig arealplanlegging.
- Grønn kommune: Å møte klima- og miljøutfordringene med bærekraftige løsninger. Dette i form av arealplanlegging og tilrettelegging for økt gange og sykkel.

Som supplement og nærmere spesifisering av punktene over ønsker vi at følgende emner tas med i planarbeidet og utredes:

- Arealpolitikk som ikke øker risikoen for flom, ras, avrenning i forbindelse med jernbanens anlegg og ivaretar våtere klima, vann på avveie etc.
- Arealpolitikk som ivaretar nasjonale mål for reduksjon av støy. Langsiktige arealdisponeringer bør ikke legge opp til økt konflikt med hensyn til støy fra bane. Dette gjelder særlig bebyggelse med støyfølsomt bruksformål som boliger, sykehus, pleieinstitusjoner, fritidsboliger, skoler og barnehager. Retningslinje T-1442 legges til grunn ved arealplanlegging.
- Samordnet utbyggingsmønster og transportsystem, herunder vektlegging av Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal-, og transportplanlegging. Boligpolitikk for å unngå økt byspredning. Satsing på fortetting og transformasjon med mål om kompakte byer og tettsteder.
- Arealstrategi og langsiktig utbyggingsmønster for området rundt Storekvina stasjon.
- Tydeliggjøring av jernbanen som en sentral aktør for regional kollektivtrafikk.
- Tilrettelegge for kollektivtransport og gode overgangsmuligheter i kollektivknutepunktene herunder mål om økt bruk av sykkel og gange til stasjoner, bygging av gang- og sykkelveger, etablering av snarveier, etc.
- Satsing på utvikling av et tilfredsstillende parkeringstilbud for bil og sykkel ved stasjoner.
- Økt bruk av jernbane som kollektivtransport med hensyn til mål om nullvekst i personbiltrafikken, samt mål om reduksjon i utslipp av klimagasser.

Med vennlig hilsen

Ragnhild Lien
seksjonssjef

Planavdelingen, Planforvaltning

Maarten Nandrup Stallemo
senioringeniør

Planavdelingen, Planforvaltning

Dokumentet er godkjent elektronisk og sendes uten signatur

Kvinesdal kommune
Att: Nina Nissestad
Nesgata 11
4480 KVINESDAL

Tilbakemelding på forslag til planprogram kommuneplanens samfunnsdel - Kvinesdal 2040

Vi viser til brev av 04.12.2019 fra Kvinesdal kommune om høring av forslag til planprogram for kommuneplanens samfunnsdel- Kvinesdal 2040.

Fiskeridirektoratet

Fiskeridirektoratet er myndighetenes rådgivende og utøvende organ innen fiskeri- og havbruksforvaltning i Norge. Vår oppgave når det gjelder arealforvaltning er å sikre eksistens og utviklingsmuligheter for marine næringer - herunder å ta vare på marint biologisk mangfold - ved å tilstrebe en balansert og bærekraftig utnyttelse av kystsonen.

Merknader og innspill

Kystsonen er svært verdifull og attraktiv for rekreasjon og næringsvirksomhet, men er samtidig veldig sårbar. En forutsetning for kystsonens verdi er at den er ren, levende og mangfoldig. God planlegging er en forutsetning for at menneskelig aktivitet i så liten grad som mulig skal påvirke kystsonen og livet i sjøen negativt. Dette er spesielt viktig ved planlegging av hytte- og boligtomter på land i tilknytning til sjø, lokalisering og utbygging av småbåthavner, havneanlegg, næringsområder og vann- og avløpsnett.

For Fiskeridirektoratet er det viktig at arealforvaltningen i kyststrøk er forutsigbar, og at det balanseres fornuftig mellom bruk og vern. Det bør være eksistens- og utviklingsmuligheter for så vel marine som andre næringer samtidig som kommende generasjoner kan dra nytte av de fordeler som ressursene, beliggenheten og miljøet i en kystkommune gir.

Etter Fiskeridirektoratets oppfatning er det også viktig at kommunen ser sammenhengen mellom bruk av land- og sjøområder i alt kommuneplanarbeid, også utover egen kommunegrense. En god klargjøring av kommunens strategiske valg knyttet til utvikling og arealbruk i kystsonen vil kunne være både avklarende og konfliktdempende.

Informasjon om registrerte fiskeri- og havbruksinteresser i Fedafjorden fremgår av Fiskeridirektoratets kartverktøy, se <https://kart.fiskeridir.no/plan> for nærmere informasjon.

Vi ønsker lykke til med planarbeidet og håper dette vil legge et godt grunnlag for marint biologisk mangfold og for blågrønne marine næringer og deres sameksistens og integrasjon med andre viktige samfunnsinteresser i Kvinesdal kommune.

Med hilsen

Erik Ludvigsen
seksjonssjef

Lena Longva-Stavem
rådgiver

Brevet er godkjent elektronisk og sendes uten håndskreven underskrift.

Mottakerliste:

Kvinesdal kommune	Nesgata 11	4480	KVINESDAL
-------------------	------------	------	-----------

Kopi til:

Fiskerlaget Sør	Stenersgata 2	0184	OSLO
Fylkesmannen i Agder	Postboks 788 Stoa	4809	ARENDAL
Kystverket Sørøst	Postboks 1502	6025	ÅLESUND

AGDER
fylkeskommune

KVINESDAL KOMMUNE
Nesgata 11
4480 KVINESDAL

Dato: 28.02.2020
Vår ref: 20/00770-7
Deres ref:
Saksbeh.: Kåre Kristiansen
Tlf.

Melding om oppstart av planarbeid og høring av forslag til planprogram kommuneplanens samfunnsdel - Kvinesdal 2040

Fylkesutvalget har behandlet saken i møte 25.02.2020 sak 17/20

Følgene vedtak ble fattet:

Fylkesutvalgets vedtak

Pkt. 1. Agder fylkeskommune mener at hovedretningen i planprogrammet er i tråd med regionale og nasjonale føringer.

Pkt. 2. Kommunens bes om å nyttiggjøre seg innspill og merknader som fremkommer i saksutredningen.

Pkt. 3. Fylkesutvalget i Agder ber også Kvinesdal kommune om å ta med seg følgende innspill i videre planarbeid:

- Kommunen legger til rette for å innføre femdagersskole i Kvinesdal kommune.
- Sikrer et helhetlig LHBT-perspektiv for barn, unge, voksne og eldre i kommunen.

Saksfremstillingen sammen med fylkesutvalgets vedtak utgjør fylkeskommunens uttalelser til planprogrammet. Saksfremstillingen kan lastes ned fra

<https://sru.agderfk.no/app#se:mote/moteid:200141/utvalgid:200040>

Med hilsen

Kåre Kristiansen
Rådgiver

Kontaktinformasjon:	www.agderfk.no	Telefon:	
Postadresse:	Agder fylkeskommune	E-post:	postmottak@agderfk.no
Postboks 788 Stoa, 4809 ARENDAL			
Besøksadresse:	Tordenskjolds gate 65, 4614 KRISTIANSAND S		
Org.nr.:	921707134		

Brevet er godkjent elektronisk.

SÆRUTSKRIFT

Arkivsak-dok. 20/00770-3
Saksbehandler Kåre Kristiansen

Uttalelse til forslag til planprogram kommuneplanen samfunnsdel -
Kvinesdal 2040

Saksgang	Møtedato	Saknr
1 Fylkesutvalget	25.02.2020	17/20

Fylkesutvalget har behandlet saken i møte 25.02.2020 sak 17/20

Møtebehandling

Representanten Gro Bråten (Ap) fremmet forslag om nytt punkt 3:

Fylkesutvalget i Agder ber også Kvinesdal kommune om å ta med seg følgende innspill i videre planarbeid:

- *Kommunen legger til rette for å innføre femdagersskole i Kvinesdal kommune.*
- *Sikrer et helhetlig LHBT-perspektiv for barn, unge, voksne og eldre i kommunen.*

Representanten Andreas Arff (FrP) fremmet følgende:

Under punkt 2 tas «og merknader» ut.

Votering

Fylkesrådmannens forslag punkt 1 enstemmig vedtatt
Forslag fra FrP satt opp mot fylkesrådmannens forslag punkt 2. Fylkesrådmannens forslag vedtatt med 10 mot 1 stemme (FrP).
Forslaget fra Ap enstemmig vedtatt.

Fylkesutvalgets vedtak

Pkt. 1. Agder fylkeskommune mener at hovedretningen i planprogrammet er i tråd med regionale og nasjonale føringer.

Pkt. 2. Kommunens bes om å nyttiggjøre seg innspill og merknader som fremkommer i saksutredningen.

Pkt. 3. Fylkesutvalget i Agder ber også Kvinesdal kommune om å ta med seg følgende innspill i videre planarbeid:

- Kommunen legger til rette for å innføre femdagersskole i Kvinesdal kommune.
  - Sikrer et helhetlig LHBT-perspektiv for barn, unge, voksne og eldre i kommunen.
-

Uttalelse til forslag til planprogram kommuneplanen samfunnsdel - Kvinesdal 2040

Fylkesrådmannens forslag til vedtak

Pkt. 1. Agder fylkeskommune mener at hovedretningen i planprogrammet er i tråd med regionale og nasjonale føringer.

Pkt. 2. Kommunens bes om å nyttiggjøre seg innspill og merknader som fremkommer i saksutredningen.

Vedlegg

Planprogram

Sammendrag

Kvinesdal kommune har sendt forslag til planprogram for kommuneplanens samfunnsdel på høring. Fylkeskommunens hovedinteresser i planen følger av regionplan Agder 2030. Fylkesrådmannen mener at kommunen har utarbeidet et godt planprogram som i store trekk sammenfaller med prioriteringene i regionplanen. Fylkesrådmannen har imidlertid innspill til tema som vi mener burde komme tydeligere frem i planprogrammets forslag til satsingsområder. Det gjelder i hovedsak kvinners yrkesdeltagelse, skeives levekår, fritidsbebyggelsen, kulturhistoriske landskap, klimagassutslipp, energipolitikk og vannforvaltning. Fylkesrådmannen mener at en ny kommuneplan i tråd med planprogrammet vil være et godt utgangspunkt for samarbeidet mellom fylkeskommunen og Kvinesdal kommune i oppfølgingen av Regionplan Agder 2030.

Saksopplysninger

Kvinesdal kommune varsler oppstart av arbeid med kommuneplanens samfunnsdel og legger forslag til planprogrammet ut på høring. Bakgrunnen for planarbeidet er den kommunale planstrategien for 2019 – 2023.

Høringsfristen var 14. januar. Fylkeskommunen har fått utsatt frist for å rekke behandling i fylkesutvalget 25. februar.

Innholdet i planprogrammet

Kommunen anbefaler å prioritere følgende innsatsområder i planarbeidet:

- Gode oppvekst- og levekår
- Forsterke Kvinesdals attraktivitet og tiltrekningskraft
- Grønn kommune: Å møte klima- og miljøutfordringene med bærekraftige løsninger
- Kvinesdal kommune: En innovativ og handlekraftig organisasjon
- Samfunnssikkerhet og beredskap

Planen skal også inneholde en overordnet arealstrategi som skal skissere hvordan bruken av areal skal tilpasses målene for samfunnsutvikling. Aktuelle tema i arealstrategien er:

- Utbyggingsmønster
- Næringsarealer, herunder forholdet til blå næringsutvikling
- Tilpasning til klimaendringer (Risiko- og sårbarhet)
- Friluftsområder
- Bevaring av viktige jordbruksområder

Planprogrammet setter følgende fremdriftsplan for planarbeidet:

Mars 2020:	Kommunestyre vedtar planprogrammet
November 2020:	Formannskapet vedtar planforslag og som legges ut på høring.
Mars 2021:	Kommunestyret vedtar endelig planforslag

Utfordringsbildet

Planprogrammet gjengir utfordringsbildet fra kommunens planstrategi 2019 – 2023. Den kommunale folkehelseoversikten for 2019 inngår som en sentral del av dette. I planarbeidet vil kommunen vurdere om man trenger ytterligere utredninger og analyser. Utfordringsbildet tar opp problemstillinger innenfor demografi, kultur, fritid og nærmiljø, tettstedsutvikling, verdiskaping og kompetanse, kommunale tjenester, langsiktig arealbruk og klima og miljø.

Regionale interesser

Fylkeskommunen hovedinteresser i planen handler primært om hvordan planen støtter opp om prioriteringene gjort gjennom det regionale planverket. Det gjelder først og fremst følgende:

- Regionplan Agder 2030, jf. FT-sak 31/19, 18. juni 2019 (Vest-Agder fylkeskommune)
- Regionplan Lister 2030, planprogram, jf. FU-sak 98/19, 3. desember 2019 (Vest-Agder fylkeskommune)
- Regional planstrategi, høringsutkast. jf. FU-sak 20/00812, 28. januar 2020

Vurderinger

Generelle innspill

Fylkesrådmannen mener at kommunen har utarbeidet et leservennlig og godt fremstilt planprogram. Det gir i store trekk en tilstrekkelig beskrivelse av innhold, organisering og fremdrift i planarbeidet. Det positivt at kommunen vil benytte seg av regionalt planforum underveis i planarbeidet, og fylkesrådmannen anbefaler kommunen å ta kontakt snarest for å avtale når dette kan finne sted.

Regional planstrategi

I tråd med plan og bygningsloven skal kommunene legge regional planstrategi til grunn for det videre planarbeid i regionen. Fylkesrådmannen gjør derfor oppmerksom på at regional planstrategi er sendt på høring. Høringsutkastet foreslår både revidering og redusering av antall regionale planer og strategier. Som følge av dette kan noen av de regionale planer og strategier kommunen har nevnt i planprogrammet, bli revidert eller opphevet.

Fylkesrådmannen viser også til veikart for levekår og klima. Disse inneholder forslag til konkrete og kunnskapsbaserte tiltak tilpasset kommunale virkemidler som kan benyttes, når kommunen skal utforme konkrete mål, strategier og tiltak.

Fylkesrådmannen viser ellers til høringsutkastet for regional planstrategi for en mer fullstendig oversikt og forventer at kommunen tar hensyn til den endelige vedtatte planstrategien i planarbeidet. Fylkesrådmannen gjør oppmerksom på at det under innspillene til de enkelte satsingsområdene også vil være forslag til statlige føringer som bør tas inn i planarbeidet.

Regionplan Agder og Regionplan Lister 2030

Fylkesrådmannen vurderer at planprogrammet løfter frem viktige problemstillinger og innsatsområder. Det gjenspeiler flere av hovedsatsingsområdene samt de gjennomgående perspektivene i Regionplan Agder 2030 og i planprogrammet for Regionplan Lister 2030.

Fylkesrådmannen mener imidlertid at planprogrammet i avsnitt 2.3 bør være tydeligere på hvordan man vil tilpasse arbeidet med Regionplan Lister 2030. Regionplan Lister 2030 skal være et overordnet strategisk styringsdokument for hele Lister og skal legges til grunn for kommunal planlegging. På flere områder vil Regionplan Lister 2030 og samfunnsdelen i kommuneplanen ha overlappende tema. Det er bl.a. viktig at kommunen sikrer ledige næringsarealer tilpasset ulike behov fra ulike næringsutøvere, samtidig som man tar hensyn til at ny E39 vil knytte regionen tettere sammen og gi konsekvenser for det regionale bo- og arbeidsmarked. Derfor bør kommunens overordnede føringer for prioriteringen av nye næringsarealer sees i sammenheng med utarbeidelsen av Regionplan Lister 2030, og ta hensyn til endelig valg av trasé for E39. For å sikre dette mener fylkesrådmannen at kommunen tidligst bør sende høringsforslaget til kommuneplanen ut samtidig som med behandling av Regionplan Lister 2030.

FNs bærekraftsmål

Kommunen legger FNs bærekraftsmål legges til grunn for planarbeidet. Fylkesrådmannen anbefaler at kommunen identifiserer de mest relevante målene og operasjonalisere dem innenfor de ulike innsatsområder. Vi viser til lignende arbeid som er gjort i bl.a. Asker, Sandefjord og Arendal for inspirasjon. Se bl.a.

- <https://distriktssenteret.no/artikkel/bruk-fns-baerekraftsmal-i-kommuneplanleggingen/>
- <https://www.arendal.kommune.no/politikk-og-organisasjon/prosjekter-og-utvikling/ny-kommuneplan-samfunnsdel/>

Innspill til prioriterte innsatsområder

Fylkesrådmannen er positiv til kommunens valg av fem innsatsområder som nevnt i planprogrammet, og har følgende innspill:

Gode oppvekst- og levekår

Det er positivt at kommunen ønsker å ha fokus på gode oppvekst- og levekår i planarbeidet. Fylkesrådmannen anbefaler kommunen å ta i bruk fylkeskommunens veikart for bedre levekår i utformingen av mål og strategier for satsingsområdet. I særlig grad kan kommunen benytte seg av veikartet til å ta opp følgende forhold eksplisitt i planarbeidet:

- Agder har en særlig utfordring med høy andel kvinner som arbeider deltid. Kvinesdal er blant kommunene med særlig høy deltidsandel, jf. Agdertall 2019. Kvinners deltakelse i arbeidslivet er en grunnleggende forutsetning for regionens bærekraft, og kommunen har et viktig ansvar som stor arbeidsgiver innen kvinnedominerte yrker som pleie- og omsorgstjenester. Heltidskultur bør også sees i sammenheng med ønsket om å levere gode og profesjonelle tjenester til innbyggerne. Fylkeskommunen er kjent med at Kvinesdal har gjennomført flere prosjekter knyttet til temaet, og har blant annet bidratt med tilskudd til et samarbeidsprosjekt i Lister. Rapporten som prosjektet munnet ut i: Dypdykk i deltidskulturen i fire sørlandskommuner (FAFO-rapport 2019:06) bør tas inn som en del av kunnskapsgrunnlaget.
- Skeive er en utsatt gruppe blant barn og unge. Kommunen er en viktig aktør når det gjelder å øke kompetanse om kjønns- og seksualitetsmangfold for ansatte i barnehage og skolevesenet. I den forbindelse bør levekårsundersøkelsen for skeive på Agder inngå i kunnskapsgrunnlaget i planprogrammet på lik linje med den kommunale folkehelseoversikten og ungdomsundersøkelsen.

Fylkesrådmannen anbefaler samtidig at kommunen i planarbeidet kobler gode oppvekst- og levekår tydelig opp mot arealstrategien f.eks. gjennom prinsipper for planlegging av inkluderende nærmiljøer og aldersvennlige lokalsamfunn. Samtidig henstiller fylkesrådmannen kommunen til også å ta med folkehelsemeldingen *gode liv i eit trygt samfunn (Meld. St. 19)* i oversikten over nasjonale føringer.

Attraktivitet og tiltrekningskraft

Som distriktskommune med beskjeden befolkningsutvikling er det aktuelt at kommunen tar opp attraktivitet og tiltrekningskraft som innsatsområde. Fylkesrådmannen mener at det er positivt at kommunen vektlegger en bærekraftig arealutvikling som del av tematikken. Det er imidlertid en sammensatt problemstilling som omfatter mange ulike sektorinteresser. Fylkesrådmannen anbefaler kommunen om å vurdere følgende i arbeidet:

- Boligbygging er sentralt for arealutviklingen, som kommunen også selv nevner i planprogrammet. I dag er Kvinesdal en kommune med mye spredt boligbygging. Dette kan ha flere negative konsekvenser som økt transportbehov, økt kostnadsnivå i det kommunale tjenestetilbudet, risiko for nedbygging av natur- og kulturlandskap og reduksjon av landbrukets næringsgrunnlag. Fylkesrådmannen oppfatter at kommunen har en intensjon om å utvikle en overordnet politikk for fortetting gjennom planarbeidet. Dette vil være positivt for arealbruken i kommunen og er i tråd med de overordnede føringene i Regionplan Agder 2030.
- I tillegg til helårsbebyggelsen mener fylkesrådmannen også at fritidsbebyggelsen bør tematiseres som del av problemstillingen. På Agder er Kvinesdal en mellomstor hyttekommune men med forholdsvis lav andel av fritidsbebyggelse i hyttefelt (jf. Agdertall 2019). Fylkesrådmannen mener særlig at hyttebebyggelsen nord i kommunen i høyere grad kan utvikles slik at den støtter opp om Knaben som feriedestinasjon.

- Utvikling av Knaben er også aktualisert i og med at landskapet ved Knaben og Knabenheia er foreslått som del av Riksantikvarens register for kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse (KULA-registeret). Dette understreker områdets unike verdier. Videreutvikling av Knaben bør derfor ta i bruk disse verdiene så de forvaltes til det beste for både befolkningen og besøkende. Fylkesrådmannen mener at samfunnsdelen i kommuneplanen er et godt verktøy til å forankre et slikt overordnet hensyn.

Fylkesrådmannen mener at de nasjonale føringer for planarbeidet bør suppleres med KULA-registeret, og at utviklingen av Knaben bør tematiseres eksplisitt i planprogrammet.

Grønn kommune

Klimaendringene er en global utfordring, og den nødvendige omstillingen som følger av dette er en tydelig regional prioritering. Fylkesrådmannen mener det er positivt at kommunen gir dette oppmerksomhet i planarbeidet. Fylkesrådmannen vil imidlertid peke på følgende forhold som kan komme tydeligere frem:

- Elektrifisering av regionen er et særlig viktig innsatsområde for å redusere klimagassutslippene. På regionalt nivå er Electric Region Agder etablert for å støtte opp om denne krevende omstillingen. Det er viktig at visjonen også forankres på kommunalt plannivå, og at kommunen benytte planarbeidet til å tydeliggjøre sin rolle i omstillingen. For Kvinesdal betinger dette en særlig innsats knyttet til industrien og veitrafikk. Tall fra Miljødirektoratet viser at førstnevnte står for om lag 89% av kommunes utslipp. Kommunen kan gjennom planarbeidet utvikle strategier for hvordan man vil hjelpe industrien i omstillingen og redusere egne utslipp fra veitrafikken. Dette mener fylkesrådmannen bør nevnes eksplisitt som tema i satsingsområdet 4.4.3. grønn kommune.

Fylkesrådmannen gjør samtidig oppmerksom på at det er igangsatt et større prosjekt kalt Electric Region Agder-modellen. Modellen viser utslipp og elektrifiseringsnivået i alle kommuner på Agder. Dette vil være et nyttig verktøy og en målestandard for å kutte utslipp i hver enkelt kommune. Tallene er oversendt kommunen og vil bli gjort tilgjengelig på www.agderfk.no. Rapporten bør inngå i kunnskapsgrunnlaget.

- Klimaomstillingen medfører også særlige utfordringer for en bærekraftig arealpolitikk. Som en av de store kraftkommune på Agder er dette tydelig i bl.a. energipolitikken i Kvinesdal. I tillegg til vannkraften som produseres i kommunen gav Olje og energidepartementet konsesjon til Kvinesheia vindkraftverk i 2015.

Energiutbygginger har ofte høy konfliktgrad, stor kompleksitet og involvere mange ulike sektorinteresser. Ikke minst så man dette da Nasjonal ramme for vindkraft ble behandlet i 2019. Regjeringen valgte å ikke gå videre med nasjonal ramme. Samtidig er eksisterende energi- og klimaplan for Lister av

eldre dato. Fylkesrådmannen savner derfor at planprogrammet omtaler den kommunale energipolitikken eksplisitt. Fylkesrådmannen mener at kommunen bør vurdere om samfunnsdelen i kommuneplanen er et egnet verktøy til å utvikle en overordnet politikk for utbygging av energi. Det er i høringsutkastet til regional planstrategi ikke lagt opp til å revidere Energiplan for Agder.

- Forvaltningen av miljøverdier er et annet viktig hensyn for en bærekraftig arealplanlegging. Det er viktig at kommunen forvalter natur og vannressurser slik at økosystemer og samfunnets materielle grunnlag ikke går tapt. Fylkesrådmannen synes derfor det er positivt at Regional plan for vannforvaltning i vannregion Agder 2016–2021 er nevnt under regionale føringer. Men vi mener den burde vært fulgt tydeligere opp i beskrivelsen av utfordringsbildet og satsingsområdene.

Vannforvaltningsplanen er viktig for kommunen da den setter tydelige miljømål for vannkvaliteten i vannforekomstene som kommunen bør arbeide mot. I Vann-Nett er det registrert 112 vannforekomster i Kvinesdal. 85 % av vannforekomstene er satt til miljøtilstand moderat eller dårligere. Hovedårsaken er påvirkning fra sur nedbør og kraftproduksjon. Andre faktorer som bidrar til belastning på vannmiljøtilstanden i vannforekomster i Kvinesdal er påvirkning fra avløpsvann, jordbruk, gruvedrift, industri og fremmede arter. Fylkesrådmannen anbefaler derfor at natur- og vannressurser tematiseres tydeligere i planarbeidet.

Et særlig viktig innsatsområde hvor kommunen har en stor rolle er i bevaring av myr. Myrer og våtmarker demper naturlig virkningen av flommer og tørke. Samtidig fungerer myrer som naturlige CO₂-lagringsresipienter.

Fylkesrådmannen mener at hensynet til disse temaene bør innarbeides i satsingsområdet 4.3.3. Grønn kommune. Videre bør hensynet til vannkvalitet og vannmiljø kobles opp mot arealstrategiene.

Kristiansand, 10. februar 2020

Tine Sundtoft
fylkesrådmann

Kenneth Andresen
fylkesdirektør Analyse og plan

27.februar.2020

